ISTEN ORSZÁGA A FÖLDÖN

A FOGLALKOZÁS BEMUTATÁSA

Az óra célja, hogy reflektív módon bemutassa Isten országának jelenlétét és működését, és segítsen felismerni, hogy a keresztény hivatás nem csupán személyes életút, hanem részvétel Isten országának építésében – döntéseinkben, munkánkban és kapcsolatainkban.

RÁHANGOLÁS, ÉRDEKLŐDÉS FELKELTÉSE

Időkeret, eszközök: 10 perc, választott szentírási részlet
Ha megoldható, érdemes az óra előtt elolvastatni Márk evangéliumának 4. fejezetét.

Gyűjtsük össze a táblán szófelhő formában, milyen asszociációkat kapcsolnak a diákok ehhez a fogalomhoz: *Isten országa*.

Segítő kérdések:

- Mit jelent az Isten országa? Milyennek gondolják el? Mik a tartalmai? Mi ebből a lényeges, mi tűnhet partikulárisnak?
- „Az Isten országa nem jön el szembetűnő módon. Nem lehet azt mondani: Nézzétek, itt van, vagy amott! Mert az Isten országa közöttetek van.” (Lk 17,20–21)
- Vannak-e jelei, hogy Isten országa már itt a földön elkezdődött?
- Ha ennek nincsenek látható jelei, akkor mit jelent az, hogy „közöttetek van”?
- „Mihez hasonlítsuk az Isten országát? Milyen hasonlattal szemléltessük? Olyan, mint a mustármag. Amikor elvetik a földbe, kisebb minden más magnál. De aztán, hogy elvetették, egyre nő, és minden kerti veteménynél nagyobb lesz. Akkora ágakat hajt, hogy az égi madarak árnyékában tanyáznak.” (Mk 4,30–32)

  - Mik lehetnek ma ilyen „mustármagok” egy fiatal életében: egy döntés, egy irány, egy igent mondás valamire?
  - Van-e olyan, hogy egy hivatás nagyon kicsinek, jelentéktelennek indul, mégis hatása lesz másokra?
  - Mi a különbség aközött, hogy nagy dolgot akarok csinálni, és hogy hűséges akarok lenni valamiben?
- Mik lehetnek ezek az „alig látható”, rejtett magok, amelyekből kiteljesedik majd az Isten országa?
- Milyen cselekvések következnek abból, ha valaki a magvető példázatának megfelelően meghallja Isten igéjét, és benne sokszoros termést hoz?
- Ha Isten országa „közöttünk van”, akkor hol jelenik meg a mindennapi döntéseinkben?
- Szerintetek egy ember életútja (pl. pályaválasztás) lehet-e része Isten országának, vagy ez teljesen külön világ?
- Mi a különbség aközött, hogy „sikeres akarok lenni”, vagy „valami jót akarok szolgálni”?

A diákok alighanem megsejtik a kérdésben rejlő eszkatologikus feszültség lényegét, érdemes bevezetésül erről beszélni: Isten országa egyfelől Krisztussal már itt van, másfelől viszont még nem teljesedett ki. A tanítványoknak így kell imádkozniuk eljöveteléért: „elthető hé baszileia szu”, „jöjjön el a te királyságod”. (Mt 6,10 / Lk 11,2). A görög igeidő (*aoristos*) arra utal, hogy a kérés egy egyszeri, a jövőben várható eljövetelre irányul. Isten országa eljövetelében Isten lesz az egyedüli cselekvő személy, ő mutatja fel várt királyságát.

IMPULZUS ÉS ÉRTELMEZÉS - A

Időkeret, eszközök: 10 perc, nyomtatható feladatlap (1. sz. melléklet)
Hogyan valósul meg Isten országa? *(10 perc)*
A kérdésben való elmélyüléshez három szöveget ajánlunk a diákoknak olvasásra: a zsidó liturgiában általánosan használt *Tizennyolc imádság* („*Smóné 'esre*”) 11. és 14. áldásának régebbi, palesztinai változatát; Petőfi Sándor *Az ítélet* című 1847-es költeményének részleté; és Kosztolányi Dezső *Édes Anna* című regényének részletét. Az utóbbi kettőt nagyobb diákjaink alighanem ismerik. A szövegek a mellékletben megtalálhatóak.

A *Tizennyolc imádság* szerint az a királyság, amelyet Jézus vár, eredetileg bizonyára Izraelt érinti, végeredményben, a kereszténységgel azonban az egész emberiségre vonatkozik.

Petőfi 1847-es versében az örök üdvösség kora a világtörténelem utolsó nagy háborúját követi, ami konkrét, e világi megvalósulást jelent.

Kosztolányi 1926-ban írt regénye közvetlenül a Tanácsköztársaság bukása után játszódik, a konkrét jelenetben is erre utalnak a szereplők. A társasági beszélgetés témája a cselédkérdés, amiben az idős és beteg Moviszter doktor fejti ki a társaság többségétől eltérő véleményét.

A három szöveg összehasonlítása jó kiindulópontja lehet az Isten országa megvalósulásáról szóló beszélgetésnek. A konkrét feladatok a részletek után szerepelnek.

A szövegrészletek elolvasása után az alábbi kérdésekből tetszőlegesen választva indítsunk beszélgetést:

- A három szöveg mögött milyen „életstratégia" áll? (harc, rendszerépítés, belső átalakulás)
- Ha a saját jövőtökre gondoltok, melyik logika áll közel ahhoz, ahogyan élni szeretnétek?
- Melyik modell vezet inkább karrierhez, sikerhez, valódi hatáshoz?
- Lehet-e úgy „jobbá tenni a világot", hogy közben az ember elveszíti önmagát vagy az irányt?
- Melyik szövegrészlet hogyan képzeli el az Isten országát? Mik a különbségek ezekben az elképzelésekben?
- Melyik szövegrészlet áll legközelebb az evangéliumokban Krisztus által elmondottakhoz?
- Melyik szövegrészlet milyen emberi magatartást, tetteket vár el Isten országának eljöveteléért?
- Melyik elgondolást érzitek a leghatékonyabbnak, legtermékenyebbnek abból a szempontból, hogy leginkább képes elősegíteni a világ megváltozását?
- „Előállítható", felépíthető-e Isten országa emberi erőfeszítéssel, Isten „kihagyásával"– azaz megtérés nélkül, az emberi jóságra alapozva? Ha igen, hogyan, milyen lépésekben, ha nem, miért nem?
- Milyen emberi erőfeszítésekre tudtok példákat mondani a jelenből vagy a történelemből, amelyek a cselekvők szerint az Isten országához közelítő e világi állapotot céloztak?
- Mit jelent az, hogy az ember dolga elsősorban az Ige meghallása, azaz a megtérés? Megtérés nélkül milyen eredményekre juthat az ember?

IMPULZUS ÉS ÉRTELMEZÉS - B

Időkeret, eszközök: 10 perc, nyomtatható feladatlap (2. sz. melléklet)
Uralkodhat-e Isten? *(15 perc)*
Márk evangéliumában közvetlenül a fenti példázatok után szerepel a vihar lecsendesítésének története, mintegy a gyakorlatban igazolva az addig elmondottakat:

Istennél semmi sem lehetetlen. Az evangéliumi szakasz olvasása után Rembrandt festményéből kiindulva javaslunk beszélgetést az aktív cselekvés és az imádság, kontempláció viszonyáról. A feladat fő iránya annak a cselekvésnek a bemutatása, amely a festményen sötétnek és passzívnak tűnik fel, mégis ez menti meg a hajót.

A képről való gondolkodás előtt olvassuk el az evangéliumi történetet: Mt 4,35-41
Vetítsük ki Rembrandt 1633-ban készült festményét: *Vihar a Galileai-tengeren*!

Szabadon választható feladatok, kérdések a képről való gondolkodáshoz:

- Ha a saját jövődre gondolsz, inkább „a hajó elejében" vagy (pánik, kontroll), vagy „hátul" (bizalom, csend)?
- Melyik hozzáállás jellemző ma a pályaválasztásra: folyamatos teljesítménykényszer vagy belső irány keresése? Esetleg más szempont?
- Mit jelentene az, hogy nem csak építem az életemet, hanem hallgatom is?
- Mi történik, ha valaki csak cselekszik, de nincs mögötte belső irány?
- Melyek a kép kompozíciójának legfeltűnőbb jellemzői? Figyeljetek az elrendezésre, a színekre és a fény-árnyék-hatásokra!
- Hasonlítsátok össze a hajó elejében és hátuljában megjelenített tanítványok magatartását, gesztusait, ábrázolt érzelmeit! Mire figyel, mit lát, hogyan reagál az egyik és a másik csoport?
- Mit fejez ki Jézus elhelyezkedése, testtartása, arca?
- Mit gondoltok, miért a hajó eleje van fényben és a hátulja sötétben? Milyen jelentése lehet ennek?
- A tanítványok melyik csoportjának viselkedését érzed magadhoz közelebb? Miért? Idézz fel egy élethelyzetet, amiben valamennyire hasonlóan viselkedtél!
- Mit gondoltok, melyik csoportnak van „igaza"? Kik járnak el helyesen? Miért?
- Miben „tévednek", „hibáznak" szerintetek a másik csoporthoz tartozó tanítványok?
    - A „vita activa" és „vita contemplativa" (cselekvő élet és elmélkedő, szemlélődő élet) megkülönböztetése és feszültsége a korai kereszténység óta témája az egyháznak. Hozzatok példákat a mai életből mindkét magatartásformára! Kikre, milyen élethelyzetekre lehetnek érvényesek ezek a kategóriák?
    - Hozz példákat a saját életedből: te melyiket érzed magadhoz közelebbinek?
    - Mit gondoltok, a mai kor melyik magatartást „jutalmazza" inkább? Miért? Hogyan?
    - Vitassátok meg: az aktív és a kontemplatív élet ellentétben áll egymással? Lehet-e egyszerre aktív és kontemplatív az életünk?

  - Idézzétek fel az evangéliumból Mária és Márta történetét (Lk 10,38–42)! Hogyan értelmezitek? Hogyan kapcsolódik az eddigiekhez?
  - A kontemplatív (elmélkedő, szemlélődő, imádságos) életből hiányzik az aktivitás? Isten igéjének meghallásából, a megtérésből milyen konkrét cselekvések fakadnak?
- Mi az Isten és mi az ember szerepe Isten országának eljövetelében?

REFLEXIÓ, KAPCSOLAT AZ ÉLETTEL

Konkrét cselekvés felé (15 perc)
Egyéni reflexió az óra végén a személyes hivatás témájához kapcsolódva: Isten országának mindannyian a polgárai vagyunk, de a bevonódásunk mértéke és a magatartásunk különböző lehet ebben az uralomban. A saját személyes utad, hivatásod szempontjából gondold át az alábbi kérdéseket:

- A hivatás vagy hivatáskeresésed szempontjából mit jelent az aktív cselekvés: a saját jövőd, pályád, döntéseid szempontjából? Mit lehet és mit kell megtenni?
- Jelenleg mi motivál: biztonság, pénz, elismerés, valami belső „igen”, stb.?
- Volt-e már olyan, hogy érezted: „erre kell mennem”, még ha nem is volt racionális?
- Mi akadályoz meg abban, vagy mi segít, hogy erre hallgass?
- Mit jelentene számodra az, hogy nem csak választasz egy utat, hanem válaszolsz valamire?
- Milyen okai lehetnek annak, ha valaki nem válaszol áll bele aktívan ebbe a keresésbe, gyakorlatilag nem tesz semmit? Milyen magyarázatra, indokokra szoktak hivatkozni ilyen esetben az emberek?
- Ha Isten országában betöltött személyes helyedről gondolkodsz mit jelenthet “az Ige meghallása” (lásd a magvető példázatát)? Mit jelent itt a példázat többi esete: az útfélre esett mag, a köves talajba esett mag és a tövisek közé esett mag?
- Szükséges-e a megtérés ahhoz, hogy ebben a konkrét helyzetben jó válaszokat adj?
- Az Ige meghallása, az imádság, Istenre hagyatkozás nélküli válaszadás és cselekvés milyen következményekkel járhat? (Lásd a Rembrandt képen a hajó elejében szereplő tanítványokat!)
- Ha tudsz, mondj példát a saját életedből, amikor az elcsendesedésből és imádságból válasz és konkrét cselekvés született!

MELLÉKLET

1. Impulzus és értelmezés – A

„Hozd vissza bíráinkat, mint régen, tanácsosainkat, miként kezdetben, s légy egyedül Te a mi királyunk [...] Könyörülj Urunk, lstenünk városodon, Jeruzsálemen, s uralmad lakhelyén, Sionon, valamint Dávid házának királyságán, akit igazságosságod kent fel."

(a zsidó liturgiában általánosan használt *Tizennyolc imádság* („*Smóné 'esre*") 11. és 14. áldása)

„Két nemzet lesz a föld ekkor, s ez szembe fog állni:
A jók s a gonoszak. Mely eddig veszte örökké,
Győzni fog itt a jó. De legelső nagy diadalma
Vértengerbe kerűl. Mindegy. Ez lesz az itélet,
Melyet igért isten, próféták ajkai által.
Ez lesz az ítélet, s ez után kezdődik az élet,
Az örök üdvesség; s érette a mennybe röpűlnünk
Nem lesz szükség, mert a menny fog a földre leszállni."

(Petőfi Sándor: *Az itélet,* 1847.)

„– …Mindig voltak urak, és mindig voltak szolgák. Ez mindig így volt, és mindig így lesz. Punktum. Ezen mi nem változtathatunk. Hát csak maradjanak ők a cselédek. [...] Más megoldás nincs.

– De van – mondta Moviszter, aki a hintaszéken szórakozottan babrálgatta az óraláncáról lecsüngő Mária-érmet.

– Erre kíváncsi vagyok. Micsoda az a megoldás? – kérdezte Tatár fölvetve kövér, okos fejét.

– Az irgalom.

–Az irgalom? – ismételte Tatár, és örült, hogy a vita új tápot kapott.

– Van egy ország, ahol mindenki szolga és úr egyszerre. És egyenlő. Mindig, az év minden napján.

– Melyik az az ország?

– Krisztus országa.

- Az fönn van, a felhőkben.

– A lélekben van.

– De tessék megvalósítani itten. A bolsevikiekkel, az elvtársakkal.

– Nem is kell megvalósítani – szólt Moviszter ingerülten, mert a betegsége miatt ideges volt. – Nem kell. A kommunistáknak is az volt a hibájuk, hogy egy ideált meg akartak valósítani. Egyetlen ideált se szabad megvalósítani. Akkor vége. Csak maradjon fönn, a felhők között. Úgy hat, és úgy él.

– Bocsánat, ön, doktor úr, odaültetné asztalához a cselédjét?

– Nem.

–Miért nem?

– Talán azért – gondolkozott –, mert nem tart rá számot. És ez csakugyan komédia lenne. Legalább egyelőre. Itt a földön.

– Akkor egy malomban őrölünk.

– Nem egészen, tanácsnok úr. Mert lélekben mindig az én asztalomnál ül az én cselédem."

(Kosztolányi Dezső: *Édes Anna*)

A fenti szövegrészletek alapján válaszoljatok az alábbi kérdésekre:

1. Melyik szövegrészlet hogyan képzeli el az Isten országát? Mik a különbségek ezekben az elképzelésekben?
2. Melyik szövegrészlet áll legközelebb az evangéliumokban Krisztus által elmondottakhoz?
3. Melyik szövegrészlet milyen emberi magatartást, tetteket vár el Isten országának eljöveteléért?
4. Melyik elgondolást érzitek a leghatékonyabbnak, legtermékenyebbnek abból a szempontból, hogy leginkább képes elősegíteni a világ megváltozását?
5. „Előállítható", felépíthető-e Isten országa emberi erőfeszítéssel, Isten „kihagyásával" - azaz megtérés nélkül, az emberi jóságra alapozva? Ha igen, hogyan, milyen lépésekben, ha nem, miért nem?
6. Milyen emberi erőfeszítésekre tudtok példákat mondani a jelenből vagy a történelemből, amelyek a cselekvők szerint az Isten országához közelítő e világi állapotot céloztak?
7. Mit jelent az, hogy az ember dolga elsősorban az Ige meghallása, azaz a megtérés? Megtérés nélkül milyen eredményekre juthat az ember?

2. Impulzus és értelmezés – B

„Aznap alkonyatkor így szólt hozzájuk: »Keljünk át a túlsó partra.« Erre elbocsátották a népet, és magukkal vitték úgy, ahogy ott volt a bárkában. Más csónakok

is csatlakoztak. Nagy szélvihar támadt, a hullámok a bárkába csaptak, úgyhogy az már-már megtelt. Ő a bárka végében egy vánkoson aludt. Felkeltették: »Mester – kérdezték –, nem törődöl vele, hogy elveszünk?« Erre fölkelt, parancsolt a szélnek, és utasította a tavat: »Csendesedj! Némulj el!« A szél elült, s nagy nyugalom lett. Ekkor hozzájuk fordult: »Miért féltek ennyire? Még mindig nincs bennetek hit?« Nagy félelem fogta el őket. »Ki ez – kérdezték egymástól –, hogy még a szél és a víz is engedelmeskedik neki?« Ugyanezen a napon, amikor este lett, így szólt hozzájuk: »Menjünk át a túlsó partra!« Ők pedig otthagyva a sokaságot, csatlakoztak hozzá, minthogy ő már a hajóban volt; de más hajók is követték őt. Ekkor nagy szélvihar támadt, és a hullámok becsaptak a hajóba, úgyhogy az már kezdett megtelni. Ő pedig a hajó hátsó részében a vánkoson aludt. Ekkor felébresztették, és így szóltak hozzá: »Mester, nem törődsz azzal, hogy elveszünk?« Ő pedig felkelt, ráparancsolt a szélre, és azt mondta a tengernek: »Hallgass el, némulj meg!« És elült a vihar, és nagy csendesség lett. Akkor ezt mondta nekik: »Miért féltek ennyire? Még mindig nincs hitetek?« Nagy félelem fogta el őket, és így szóltak egymáshoz: »Ki ez, hogy a szél is, a tenger is engedelmeskedik neki?«" (Mk 4,35–41)

Rembrandt: *Vihar a Galileai-tengeren* (wikimedia.org, 1633)

- Ha a saját jövődre gondolsz, inkább „a hajó elejében" vagy (pánik, kontroll), vagy „hátul" (bizalom, csend)?
- Melyik hozzáállás jellemző ma a pályaválasztásra: folyamatos teljesítménykényszer vagy belső irány keresése? Esetleg más szempont?
- Mit jelentene az, hogy nem csak építem az életemet, hanem hallgatom is?
- Mi történik, ha valaki csak cselekszik, de nincs mögötte belső irány?
- Melyek a kép kompozíciójának legfeltűnőbb jellemzői? Figyeljetek az elrendezésre, a színekre és a fény-árnyék-hatásokra!
- Hasonlítsátok össze a hajó elejében és hátuljában megjelenített tanítványok magatartását, gesztusait, ábrázolt érzelmeit! Mire figyel, mit lát, hogyan reagál az egyik és a másik csoport?
- Mit fejez ki Jézus elhelyezkedése, testtartása, arca?
- Mit gondoltok, miért a hajó eleje van fényben és a hátulja sötétben? Milyen jelentése lehet ennek?
- A tanítványok melyik csoportjának viselkedését érzed magadhoz közelebb? Miért? Idézz fel egy élethelyzetet, amiben valamennyire hasonlóan viselkedtél!
- Mit gondoltok, melyik csoportnak van „igaza"? Kik járnak el helyesen? Miért?
- Miben „tévednek", „hibáznak" szerintetek a másik csoporthoz tartozó tanítványok?

- A „vita activa” és „vita contemplativa” (cselekvő élet és elmélkedő, szemlélődő élet) megkülönböztetése és feszültsége a korai kereszténység óta témája az egyháznak. Hozzatok példákat a mai életből mindkét magatartásformára! Kikre, milyen élethelyzetekre lehetnek érvényesek ezek a kategóriák?
- Hozz példákat a saját életedből: te melyiket érzed magadhoz közelebbinek?
- Mit gondoltok, a mai kor melyik magatartást „jutalmazza” inkább? Miért? Hogyan?
- Vitassátok meg: az aktív és a kontemplatív élet ellentétben áll egymással? Lehet-e egyszerre aktív és kontemplatív az életünk?
- Idézzétek fel az evangéliumból Mária és Márta történetét (Lk 10,38–42)! Hogyan értelmezitek? Hogyan kapcsolódik az eddigiekhez?
- A kontemplatív (elmélkedő, szemlélődő, imádságos) életből hiányzik az aktivitás? Isten igéjének meghallásából, a megtérésből milyen konkrét cselekvések fakadnak?
- Mi az Isten és mi az ember szerepe Isten országának eljövetelében?
- Mi mindent jelent az általatok választott konkrét helyzetben az aktív cselekvés? Mit lehet és mit kell megtennünk?
- Milyen okai lehetnek annak, ha valaki nem köteleződik el ebben a helyzetben, nem válaszol aktívan a kérdésre, gyakorlatilag nem tesz semmit? Milyen magyarázatra, indokokra szoktak hivatkozni ilyen esetben az emberek?
- Mit jelenthet ebben a konkrét helyzetben „az Ige meghallása” (lásd a magvető példázatát)? Mit jelent itt a példázat többi esete: az útfélre esett mag, a köves talajba esett mag és a tövisek közé esett mag?
- Szükséges-e a megtérés ahhoz, hogy ebben a konkrét helyzetben jó válaszokat adjunk?
- Az Ige meghallása, az imádság, Istenre hagyatkozás nélküli válaszadás és cselekvés milyen következményekkel járhat? (Lásd a Rembrandt képen a hajó elejében szereplő tanítványokat!)
- Ha tudtok, mondjatok példát a saját életetekből, amikor az elcsendesedésből és imádságból válasz és konkrét cselekvés született!
- Mi mindent jelent az általatok választott konkrét helyzetben az aktív cselekvés? Mit lehet és mit kell megtennünk?